

بخارا

صنایع دستی در دیوان
قطران تبریز

مؤلف:

ساناز تقی پوری حاجبی

سیرشناسه	: نقی پور حاجی، ساناز، ۱۳۵۶-
عنوان و نام پدیدآور	: صنایع بدیعی در دیوان قطران تبریزی/ مولف ساناز نقی پور حاجی.
مشخصات نشر	: تهران: تایماز، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۱۷۰ ص.: جدول.
شابک	: 978-600-403-475-3
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۱۶۸]-۱۶۹.
موضوع	: قطران، ابومنصور، - ۲۴۶۵ ق.، دیوان -- مسائل ادبی
موضوع	: شعر فارسی -- قرن ۵ق. -- تاریخ و نقد
موضوع	: Persian poetry -- 11th century -- History and criticism
رده بندی کنگره	: PIR۴۷۱۴
رده بندی دیویی	: ۸۹۱/۲۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۵۸۱۴۵۰
وضعیت رکورد	: فیبا

انتشارات تایماز

صنایع بدیعی در دیوان قطران تبریزی

ناشر :	تایماز
مولف :	ساناز نقی پوری حاجی
مدیر اجرایی :	مجید باشعور
نوبت چاپ :	اول - ۱۴۰۰
چاپ و صحافی :	تایماز
شمارگان :	۵۰۰
قیمت :	۳۰۰۰۰ تومان
شابک :	۹۷۸-۶۰۰-۴۰۳-۴۷۵-۳
 حق چاپ محفوظ و متعلق به انتشارات تایماز می باشد.	

آدرس: تهران - خیابان انقلاب - خیابان فخررازی - خیابان وحید نظری غربی - پلاک ۸۵ - طبقه ۳
 آرمیل: ۰۹۱۲۷۲۴۴۵۳۵ واتس آپ ۰۹۱۴۴۰۹۹۷۵۸ تلگرام
 ایمیل: taymazpub@gmail.com موبایل: ۰۲۱-۶۶۴۰۲۷۴۴ تلفن: ۰۴۱-۳۳۳۶۹۷۴

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات و تعاریف	۱۳
بخش اول: قطران	۱۴
نام و تخلص وی	۱۴
مولد قطران	۱۴
سبک قطران	۱۵
معاصران قطران	۱۵
آثار قطران	۱۵
سلاطین و ممدوحان قطران	۱۶
زبان قطران	۱۶
وقایع مهم تاریخی	۱۶
وفات قطران	۱۷
ویژگی های شعری قطران	۱۷
قطران از دید شاعران و نویسندگان	۱۸
قطران شاعری بنام	۱۹
دیوان قطران	۱۹
بخش دوم: تعاریف	۲۰
بدیع	۲۰
تاریخچه بدیع	۲۰
فصل دوم: بدیع لفظی	۲۳
بخش اول: روش تسجیع	۲۴

- ۲۵..... ۱. سجع متوازن
- ۲۹..... ۲. سجع متوازی
- ۳۳..... ۳- سجع مطرّف یا همسوی
- ۳۴..... ۴- ترصیع
- ۳۵..... ۵- موازنه یا مماثله
- ۴۰..... ۶- ازدواج

بخش دوم: روش تجنیس در سطح کلمه..... ۴۳

- ۴۳..... ۱. جناس تام
- ۴۵..... ۲- جناس لفظ
- ۴۶..... ۳- جناس مرکب
- ۴۸..... ۴- جناس لاحق و جناس متعارض
- ۵۳..... ۵- جناس خط یا مصحف
- ۵۵..... ۶- جناس ناقص یا محرّف (جناس اختلاف مصوّف کوتاه)
- ۵۷..... ۷- جناس اشتقاق یا اقتضاب (جناس اختلاف مصوّت بلند)
- ۶۱..... ۸- جناس زاید
- ۶۳..... جناس مطرّف
- ۷۳..... ۹- جناس قلب یا مقلوب
- ۷۴..... ۱۰- جناس مکرّر یا مزدوج

بخش سوم: روش تکرار..... ۷۶

- ۷۶..... ۱- تکرار واک یا واج آرایي
- ۷۹..... ۲- تکرار هجا
- ۸۱..... ۳- تکرار واژه

- ۴- التزام یا اعنات: ۹۱
- ۵- تکرار یا تکریر یا مکرر ۹۲
- ۶- طرد عکس یا تبدیل و عکس ۹۴
- ۷- تکرار عبارت یا جمله ۹۷
- جدول شماره ی ۱ : آمار کارکرد بدیع لفظی در دیون قطران تبریزی ۹۸
- فصل سوم: بدیع معنوی** ۱۰۱
- بخش اول: روش تشبیه** ۱۰۲
- ۱- اغراق ۱۰۲
- ۲- جمع ۱۰۴
- ۳- تفریق ۱۰۵
- ۴- جمع با تفریق ۱۰۶
- ۵- جمع با تقسیم ۱۰۷
- ۶- تجاهل العارف ۱۰۹
- ۷- ارسال المثل ۱۰۹
- ۸- حرف گرایی ۱۱۰
- بخش دوم: روش تناسب** ۱۱۲
- ۱- مراعات نظیر ۱۱۲
- ۲- جناس کلمات هم خانواده ۱۱۶
- ۳- تضاد ۱۱۹
- ۴- پارادوکس ۱۲۴
- ۵- حس آمیزی ۱۲۵
- ۶- تلمیح ۱۲۶

مقدمه

بدیع علمی است که از وجوه تحسین کلام بحث می کند و همچنین مجموع شگردهایی است که کلام عادی را کمابیش تبدیل به کلام ادبی می کند و یا کلام ادبی را تعالی می بخشد.

بدیع به دو نوع بدیع لفظی و بدیع معنوی طبقه بندی می شود که بدیع لفظی زیبایی کلام وابسته به الفاظ است و در بدیع معنوی زیبایی کلام مربوط به معنی است. با توجه به اینکه قطران شاعری مداح بوده هدف وی چیزی جز اغراق در مدح ممدوحان خود نبوده است و به این منظور از صنایع بدیعی به وفور استفاده کرده است.

بررسی دیوان قطران نشان می دهد که صنایع لفظی در این دیوان از بسامد بالایی برخوردار است و صنایع معنوی بسامد پایین دارند.

این کتاب انواع صنایع ادبی در دیوان قطران را با ذکر شواهد شعری و توضیحات مستند در ۳ فصل تنظیم و مورد بررسی قرار داده است.

فصل اول: کلیات و تعاریف

فصل دوم: صنایع لفظی

فصل سوم: صنایع معنوی

کلید واژه: صنایع، بدیع، قطران

مقدمه

استاد فقید جلال الدین همایی در کتاب صناعات ادبی بدیع را به شرح زیر تعریف می کنند:

« کلمه بدیع در لغت به معنی چیز تازه و نوظهور و نو آئین و در اصطلاح عبارت است از آرایش سخن فصیح بلیغ خواه نظم باشد یا نثر. موضوع علم بدیع سخن ادبی فصیح و بلیغ است و اموری که موجب زینت و آرایش کلام بلیغ می شود را محسنات و

صنایع ادبی می نامند. » (همایی، ۱۳۳۹: ۱۶)